

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κείμενο

[Ο τύπος καίγεται]

Ο συγγραφέας του βιβλίου «Το Τέλος των εφημερίδων και το μέλλον της ενημέρωσης» έχει το ίδιο μαράζι που πολλοί διατυπώνουν και στην Ελλάδα. Κυριαρχεί ένας καταστροφικός εφησυχασμός για ό,τι πάει στραβά, και φυσικά για την κρίση του Τύπου. «Πως είναι καιρός να πανικοβληθούμε» τιλοφορεί το πρώτο του κεφάλαιο.

Σ' αυτήν την κρίση πολλοί επιχειρηματίες του Τύπου απαντούν με περιορισμό του κόστους. Φωναχτά στη Γαλλία, σιωπηρά στην Ελλάδα. Για τον Bernard Poulet ο περιορισμός του κόστους δεν αρκεί. Εξάλλου, στη Γαλλία το δοκίμασαν επί μακρόν: «Εδώ και πολλά χρόνια τα μέτρα εξοικονόμησης δαπανών και τα σχέδια λιτότητας διαδέχονται το ένα το άλλο», γράφει για τη Γαλλία. «Μαζικές απολύσεις έπληξαν πολλές εκατοντάδες μισθωτούς και ακόμη και η μεγαλύτερη γαλλική εφημερίδα, η "Quest France", αναγκάστηκε να αποφασίσει τον Σεπτέμβριο του 2008 την κατάργηση 125 θέσεων εργασίας. Η δρακόντεια μείωση των λειτουργικών εξόδων των εφημερίδων, η μείωση του αριθμού των σελίδων και του μεγέθους τους, το κλείσιμο γραφείων ανταποκριτών στο εξωτερικό, ο περιορισμός του χρόνου για την διεξαγωγή ερευνών κ.λπ. μειώνουν σίγουρα το συνολικό κόστος, χωρίς ωστόσο να εξασφαλίζουν κερδοφόρους ισολογισμούς. Ακόμη, τα ένθετα (μόδα, αυτοκίνητα, ρολόγια) πολλαπλασιάζονται, για να «τσιμπήσουν» οι διαφημιστές, και εκτινάσσεται στα ύψη ο πληθωρισμός των «πρόσθετων προϊόντων» (βιβλία, CD, DVD, στυλό, ηλεκτρονικές συσκευές, καφετιέρες κ.λπ.), ενέργειες που μετατρέπουν την εφημερίδα σε δωρεάν ένθετο εμπορικής προσφοράς και δεν είναι παρά προσωρινές λύσεις ανάγκης».

Αυτή είναι και η κατάσταση στον ελληνικό τύπο. Οι εκδότες συρρικνώνουν το έτσι κι αλλιώς χαμηλό κόστος των δημοσιογραφικών τμημάτων, επενδύοντας όλο και περισσότερο στις προσφορές και τα δώρα, τα οποία υποτίθεται ότι συνοδεύουν τις εφημερίδες. Ξεχνούν ότι το βασικό προϊόν τους είναι η σκέψη, το μεράκι και οι γνώσεις των ανθρώπων που ερευνούν και γράφουν. Στην προσπάθεια, όμως, να συμπίεσουν το κόστος, προσπαθούν με τους ίδιους ανθρώπους να παράγουν περισσότερα προϊόντα, ενώ στην ουσία παράγουν μόνο περισσότερο τυπωμένο χαρτί δίχως σκέψη. Οι περισσότερες ώρες δουλειάς των δημοσιογράφων παράγουν περισσότερες λέξεις με λιγότερη σκέψη. Οι αναγνώστες από την πλευρά τους δεν πληρώνουν για να αγοράσουν λέξεις. Άλλωστε, βρίσκουν άφθονες και δωρεάν στο διαδίκτυο. Θα αγόραζαν ένα έντυπο, αν μπορούσε να τους προσφέρει μια υπηρεσία. Θα ήταν ικανοποιημένοι, αν μια

εφημερίδα γινόταν πλοηγός στη θάλασσα των πληροφοριών που τους περιβάλλει και μπορούσε να βάλει τάξη στο χάος,

Επομένως, για να έχει μέλλον ο τύπος, δεν αρκεί να μεταμορφωθεί σε ηλεκτρονικό. Δε φτάνει να μπει στο διαδίκτυο. Πρέπει να καταφέρει να συμπυκνώνει καθημερινά την πραγματικότητα σε θεωρία, να δίνει νόημα στις αμέτρητες πληροφορίες που καθημερινά λαμβάνουμε από εκατοντάδες Μέσα. Βέβαια, δεν είναι εύκολο. Απεναντίας, θέλει διαρκή παραγωγή σκέψης και νέων ιδεών, επένδυση στους ανθρώπους, δηλαδή στην εκπαίδευση και στην επανεκπαίδευσή τους: Δεν μπορεί, για παράδειγμα, ένας δημοσιογράφος να διαβάζει λιγότερο από τους αναγνώστες του. Κυρίως, όμως, απαιτείται αλλαγή θεώρησης της ίδιας της βιομηχανίας του τύπου. Μπορεί να το κάνει;

Ο Bernard Poulet μεταφέρει στο βιβλίο του τα λόγια του Αμερικανού εκδότη Dean Singleton: «Στο μέλλον δεν θα υπάρχουν παρά δύο κατηγορίες εφημερίδων. Οι επίζησασες και οι νεκρές». Οι πρώτες, ακόμη και αν δε θα μοιάζουν με τις εφημερίδες που σήμερα ξέρουμε, θα είναι χρήσιμες, επειδή δε θα προσθέτουν θόρυβο στον πολύ θόρυβο της πληροφορίας που καθημερινά μας βομβαρδίζει. Θα προσφέρουν μία βασική υπηρεσία, δηλαδή θα μειώνουν τον θόρυβο της υπερπληροφόρησης. Έτσι, θα ταχτοποιούν το χάος που δημιουργεί η πληροφορική μας κοινωνία.

Π. Μανδραβέλης, από την ιστοσελίδα του εβδ. περιοδικού *Lifo*, 19.11.2009 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80 - 100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Ποιοι είναι, κατά τον αρθρογράφο, οι τρόποι με τους οποίους αντιδρούν οι εκδότες στην κρίση του σύγχρονου Τύπου; (60 80 λέξεις)

(μονάδες 10)

B2.a. Να επισημάνετε δύο από τις διαρθρωτικές λέξεις με τις οποίες εξασφαλίζεται η συνοχή στην τέταρτη παράγραφο (Επομένως... κάνει;) του κειμένου.

(μονάδες 2)

B2.β. Ποια σχέση συνοχής δηλώνει η κάθε διαρθρωτική λέξη;

(μονάδες 3)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να γράψετε από μία πρόταση για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις (επισημαίνονται και στο κείμενο με έντονη γραφή). Φροντίστε, ώστε μέσα από την πρόταση να γίνεται φανερή η σημασία της κάθε λέξης: **εφησυχασμός, δρακόντεια, κόστος, επένδυση, θεώρησης.** (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο, δηλαδή την πτώση, τον αριθμό, το γένος κλπ.).

(μονάδες 10)

Γ2.α. «Ο συγγραφέας του βιβλίου *«Το Τέλος των εφημερίδων και το μέλλον της ενημέρωσης»* έχει το ίδιο μαράζι που πολλοί διατυπώνουν και στην Ελλάδα»:

Στην παραπάνω περίοδο λόγου ο συγγραφέας χρησιμοποιεί μια ονοματική αναφορική πρόταση. Να την εντοπίσετε και να την εντάξετε στην κατηγορία είτε των ονοματικών προσδιοριστικών, είτε των ονοματικών παραθετικών προτάσεων.

(Μονάδες 2)

Γ2.β. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

(Μονάδες 3)

ΘΕΜΑ 19951 [Ο τύπος κλιγεται]

A. Στο άρθρο ο συγγραφέας περιγράφει τον κίνδυνο που απειλεί τον τύπο σήμερα καθώς και τον μοναδικό τρόπο αναμεσώλησής του. Αρχικά προβληματίζεσαι σχετικά με την απάθεια μπροστά στην κρίση του τύπου. Ο αρθρογράφος υποστηρίζει ότι η μείωση του κόστους δεν έφερε αποτελέσματα καθώς πλέον οι εφημερίδες έχουν μετατραπεί σε ενδέκα εμπορικών διαφημίσεων. Στη συνέχεια περιγράφει την ελληνική πραγματικότητα των φθόγων προσφορές εφημερίδων που δεν προάγουν τον δημοσιογραφικό λόγο για τον οποίο ούτε η αλλαγή το κοινό αδιαφορεί. Κλείνοντας τονίζει την ανάγκη αναδιαμόρφωσης του τύπου σε κάτι χρήσιμο για τους αναγνώστες όπως η καθοδήγηση τους για την αξιοποίηση των ειδήσεων μέσα στον κυκλώνα των πληροφοριών.

(103 λέξεις)

B1 Σύμφωνα με τον αρθρογράφο, οι περισσότεροι ειδότες αναδρούν επαθμωδικά στην κρίση του Τύπου μειώνοντας μόνο το κόστος παραγωγής του ούτε η αλλαγή είναι περιορισμένο. Αυτό το πλαίσιο πραγματοποιούν βασικές απαύσεις ακόμα και σε μεγάλες εφημερίδες. Επιπλέον τα αυθεντά μέτρα ευρικήκωσης του κόστους ενιστανται σε μείωση του αριθμού των σελίδων, στο κλείσιμο γραφείων ξερων ανταποκριτών κτλ. Τέλος γίνεται προσπάθεια με τα ενδέκα των προϊόντων να κερδίσουν διαφημιστες.

Β2α. Στην τέταρτη παράγραφο «Επιμένως... κάνει;»
η ευνοχή επιτυγχάνεται εκτός των άλλων με τις
διαρθρωτικές λέξεις: «Απεναντίας» και «για πα-
ράδειγμα»

Β2β. Με τις διαρθρωτικές αυτές λέξεις ο συγγραφέας
επιτυγχάνει τη ευνοχή του κειμένου. Πιο συγκεκριμέ-
να με τη λέξη «Απεναντίας» δηλώνεται αντίθε-
ση καθώς για τον συγγραφέα δεν είναι εύκολο να
αλλάξει η κατάσταση. Εξάλλου με τη φράση «
για παράδειγμα» δηλώνεται η διάθεση του συγγρα-
φέα να δώσει παράδειγμα για να τελεσιουργήσει τη
λέξη του.

Γ1. Προκαλεί εντύπωση ο εφανακισμός των ανδρών
μπροστά στα κοινωνικά προβλήματα
- Η ασυνείδητα πήρε δρακόνεια μέτρα για την απο-
φυγή επεισοδίων
- Το κόστος της ταινίας ξεπέρασε το ένα εκατομ-
μύριο.
- Η επίδουση σε ανθρώπους χωρίς ενδιαφέροντα
με απογοητεύει καθημερινά.
- Η ελαφική δωροποίηση του έργου ενοχλεί την
κατανόηση

Γ2α. «που παίδοι διατυπώνουν και στην Ελλάδα»: αναφο-
ρική ονομαστική προδιοριστική πρόταση.

Γ2β. Καθώς αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα του όρου
αναφοράς αφού χωρίς αυτή δεν ενοκλήρυνεται το
νόημα της κύριας. Επίπλέον δεν χωρίζεται από την
κύρια με κόμμα.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κείμενο

[Η διείσδυση του εαυτού μας σε ένα κείμενο]

Γνωρίζω καλά όσα έχουν λεχθεί για τη σημασία της ανάγνωσης. Έχω ακούσει κάθε τι που μας διατυμπανίζουν, όταν εμποτιζόμαστε από την επίσημη εκπαίδευση: ότι το διάβασμα διευρύνει τους ορίζοντες και αναπτύσσει την ικανότητα στον γραπτό και προφορικό λόγο, ότι ενθαρρύνει την προσήλωση και τη φαντασία. Ακόμα, υποστηρίζεται ότι αναπτύσσει την περιέργεια και την ευαισθησία μας και ότι οι προσλαμβάνουσες παραστάσεις¹ μας αυξάνονται με την κατανόηση της ίδιας της αξίας των κειμένων. Ωστόσο, οι αξιόλογες αυτές γενικεύσεις δεν παίζουν ρόλο στην ουσία της ανάγνωσης και δεν απαντούν πειστικά στο ερώτημα «ποιος ο λόγος που είναι σημαντική». Η αλήθεια βρίσκεται αλλού.

Έχω την πεποίθηση πως υπάρχει μια μεταφυσική της ανάγνωσης, που έχει να κάνει με πολύ περισσότερα πράγματα από τη διεύρυνση των πνευματικών οριζώντων. Η διείσδυση του εαυτού μας σε ένα κείμενο έχει κάποιες θεμελιώδεις επιπλοκές. Η ανάγνωση, εφόσον είναι προϊόν ελεύθερης βούλησης, σημαίνει ότι θεωρείς δεδομένο έναν άλλο τόπο και κατευθύνεσαι προς τα εκεί. Και όπως κάθε ταξίδι, έτσι και το διάβασμα είναι μια μετακίνηση προς έναν άλλο τόπο. Ταυτόχρονα είναι και μια μορφή σχολίου για το μέρος απ' όπου έφυγες. Η ηθελημένη ανάγνωση ενός βιβλίου είναι κατά κάποιον τρόπο ένα σχόλιο για την ανεπάρκεια της ζωής μας ή δηλώνει έφεση προς αυτήν την κατεύθυνση. Με άλλα λόγια, όταν διαβάζουμε ένα βιβλίο, δε μεταναστεύουμε απλώς στον χώρο του κειμένου, αλλά τροποποιούμε τις απόψεις μας για τα πάντα, επανατοποθετούμαστε, για να δούμε τα πράγματα διαφορετικά. Η ανάγνωση, λοιπόν, εμπεριέχει μια αλλαγή του εσωτερικού μας προσανατολισμού και κατάστασης.

Όταν μας απορροφά ένα βιβλίο, συμβαίνει ό,τι και με τον διαλογισμό. Αντί να ανταποκρινόμαστε στο άμεσο περιβάλλον μας, στρεφόμαστε στη διαδικασία αφομοίωσης μιας σειράς μηνυμάτων κι ανταποκρινόμαστε σιγά σιγά σε αυτά. Κι ακόμα, όπως και με τον διαλογισμό, έτσι και με την ανάγνωση η αναπνοή και ο σφυγμός μας μοιάζουν να αλλάζουν. Όπως θα έλεγε ένας μανιώδης αναγνώστης αστυνομικών βιβλίων, τα ερεθίσματά τους προκαλούν αγωνία, ταχυκαρδία. Οι εσωτερικοί ρυθμοί μας τροποποιούνται κατά την ανάγνωση με άρρητους² τρόπους. Η διαδικασία αυτή μεταμορφώνει κατά κάποιο τρόπο όλο το σύμπλεγμα του εαυτού

¹ προσλαμβάνουσες παραστάσεις: παραστάσεις ή πληροφορίες που υπάρχουν στη συνείδηση και που βοηθούν στην πρόσληψη νέων ανάλογων παραστάσεων

² άρρητους: δύσκολα περιγράψιμους, αφανέρωτους.

μας. Επομένως, κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης είμαστε διαφορετικοί, αλλά η διαφορά έχει μεγαλύτερη σχέση με τη διαδικασία καθαυτή παρά με το βιβλίο που διαβάζουμε.

Φυσικά, η μετάβαση από τον κόσμο που ζούμε, σε εκείνον του βιβλίου που διαβάζουμε είναι μια διαδικασία πολύπλοκη και σταδιακή. Δεν ανοίγουμε την πρώτη σελίδα και απομακρυνόμαστε απευθείας από το περιβάλλον και τις έγνοιες μας. Αυτό που συμβαίνει είναι μια σταδιακή απορρόφηση, μια ανταλλαγή, στην οποία εμείς εγκαταλείπουμε τις ρίζες στο εδώ και τώρα, για να «προσγειωθούμε» αλλού, στον κόσμο του βιβλίου. Όσο πιο ολοκληρωμένα μπορούμε να το κάνουμε αυτό, τόσο πιο πολύ μπορούμε να πούμε πως πράγματι διαβάζουμε. Το δέντρο που έχουμε μπροστά μας πρέπει να ξεθωριάσει, ώστε και το δέντρο της σελίδας να μπορέσει να αποκτήσει σχήμα και μορφή. Όμως, η επιχείρηση αυτή δεν είναι καθόλου παθητική. Εμείς αποφασίζουμε ότι θα γίνει έτσι.

Η κατάσταση κατά την οποία αυτός που διαβάζει «βρίσκεται αλλού» ήταν στην παιδική μου ηλικία μια συγκλονιστική αποκάλυψη. Η πρώτη άφιξη στον κόσμο του βιβλίου που διάβαζα ήταν τόσο εκκωφαντική, ώστε πάντα ανυπομονούσα να γυρίσω σε αυτόν. Σε αυτήν την εμπειρία οφειλόταν επίσης και η συνειδητοποίηση του τι ήθελα να γίνω και να κάνω μεγαλώνοντας. Μέσω της ανάγνωσης μπορούσα να επαναπροσδιορίσω το περιεχόμενο της ζωής μου, να ξεκαθαρίσω ποιος ήταν ο σκοπός της και τι ήταν επείγον να γίνει. Αυτές οι δύο συντεταγμένες δεν καθόριζαν και διαμόρφωναν τις πράξεις μόνο των χαρακτήρων που συναντούσα στις αναγνώσεις μου, αλλά επιδρούσαν και στη δική μου ζωή, τουλάχιστον για το διάστημα που ήμουν απορροφημένος στις καταστάσεις του βιβλίου.

Σ. Μπίρκερτς (1997). *Οι ελεγείες του Γουτεμβέργιου* (μτφ. Α. Εξαρχοπούλου). Αθήνα: Καστανιώτης, 94-100 (διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περίληπτικά το κείμενο (80 -100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Ποιες απόψεις έχουν διατυπωθεί, σύμφωνα με το κείμενο, για τη σημασία της ανάγνωσης βιβλίων; (60-80 λέξεις)

(μονάδες 10)

- B2.** Ποιος τρόπος ανάπτυξης ακολουθείται στην τρίτη παράγραφο (Όταν μας... διαβάζουμε) του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
(μονάδες 5)

Γ. (Μονάδες 15)

- Γ1.** «Μέσω της ανάγνωσης μπορούσα να επαναπροσδιορίσω το περιεχόμενο της ζωής μου».

Χρησιμοποιώντας την παραπάνω περίοδο, να γράψετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων.

(μονάδες 10)

- Γ2.** Για ποιους λόγους ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το α' ενικό πρόσωπο στην τελευταία παράγραφο (Η κατάσταση... βιβλίου) του κειμένου;
(μονάδες 5)

ΘΕΜΑ 1998F [Η διείδυση του εαυτού μας σε ένα κείμενο]

A. Στο κείμενο ο συγγραφέας προσπαθεί να προσεγγίσει την σημασία της ανάγνωσης. Αρχικά διατυπώνει τις διάφορες και γενικόλογες απόψεις που έχουν δώσει γι' αυτό το θέμα. Στη συνέχεια εκθέτει την δική του εκδοχή εντοπίζοντας τη σημασία της στη «μεταφυσική» επίδραση του βιβλίου στην αλλαγή της κοσμοθεωρίας του αναγνώστη. Επιπλέον ο Σ. Μπίρκερτς επισημαίνει ότι η ανάγκη ενός βιβλίου οφείλεται στην αφοσίωση των μηνυμάτων του και σε ψυχοσυναισθητικό επίπεδο. Έπειτα περιγράφει τη διαδικασία αποκρυψίωσης του αναγνώστη από την πραγματικότητα και την ενεργητική μεταφορά του στον κόσμο του βιβλίου. Τέλος ο συγγραφέας καταθέτει την προσωπική του εμπειρία για τη δυνατότητα επαναπροσδιορισμού της ζωής του μέσω της ανάγνωσης.

(103 λέξεις)

B1 Σύμφωνα με το κείμενο έχουν διατυπωθεί πολλές απόψεις για τη σημασία ανάγνωσης βιβλίων. Πιο συγκεκριμένα η εκπαίδευση τονίζει την διεύρυνση των οριζόντων και την ανάπτυξη του προφορικού και του γραπτού λόγου μέσω της ανάγνωσης. Επιπλέον πολλοί υποστηρίζουν ότι τα βιβλία αναπτύσσουν την περιέργεια και την ευαισθησία των ανθρώπων ενώ παράλληλα ενθαρρύνουν την προσήλωση και τη φαντασία. Τέλος υποστηρίζει ότι το διαίθεμα αυξάνει τις

«προσφθάνουσες παραστάσεις»

B2. Η τρίτη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με αναλογία. Πιο συγκεκριμένα ο συγγραφέας παραμοιάζει την ανάγνωση με τη διαδικασία του διαλογισμού και πως αυτή επιδρά στον χρήστη. Εντοπίζει έτσι αρκετές ομοιότητες έστω και τις δύο διαδικασίες. Ο τρόπος αυτός ανάπτυξης επιβεβαιώνεται από την χρήση των εις διαφθαστικών λέξεων: «όπως... έτσι...»

T1. Η ευεvidητοποίηση ότι μέσω της ανάγνωσης μπορώ να επαναπροσδιορίσω το περιεχόμενο της ζωής μου καθόρισε τις μετέπειτα επιλογές μου. Αυτό γιατί μέσα από τη διαδικασία της ανάγνωσης έβλεπα τι έπρεπε να γίνει και κατά συνέπεια τι πρέπει να αλλάξω στην ιδιοσυγκρασία και στη συμπεριφορά μου. Όλα αυτά θέλω για όσο διάστημα διαρκούσε η απορρόφησή μου από το εκάστοτε βιβλίο.

T2. Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου ο συγγραφέας κάνει χρήση α' ενικού προσώπου γιατί περιγράφει μια δική του εμπειρία σχετική με την ανάγνωση. Με τον εξομολογητικό αυτό τόνο δίνονται υποκειμενισμός ενώ παράλληλα το ύφος γίνεται πιο ζωντανό και πιο οικείο.